

**LOKALNY PLAN
DEINSTYTUCJONALIZACJI
USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY**

**NOWOGRÓD
BOBRZAŃSKI**

NA LATA 2026–2030

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	3
WPROWADZENIE.....	4
WSTĘP	4
CHARAKTERYSTYKA GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI	6
POŁOŻENIE.....	6
UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	7
WNIOSKI Z DIAGNOZY POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI	10
ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI	19
CELE I DZIAŁANIA.....	21
REALIZACJA PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI	34
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	35
SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI.....	37
PODSUMOWANIE.....	43
BIBLIOGRAFIA	44
SPIS TABEL	45
SPIS WYKRESÓW.....	45
SPIS RYSUNKÓW.....	45

WYKAZ SKRÓTÓW

- AOON** – Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością
- BDL GUS** – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
- DPS** – dom pomocy społecznej
- GKRPA** – Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowogrodzie Bobrzańskim
- GZI** – Gminny Zespół Interdyscyplinarny
- JST** – jednostki samorządu terytorialnego
- MGOKSiR** – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowogrodzie Bobrzańskim
- MGOPS** – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim
- NGO** (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- NK** – procedura „Niebieskie Karty”
- OZPS** – Ocena zasobów pomocy społecznej
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze
- pp.** – punkt procentowy
- PP** – Posterunek Policji w Nowogrodzie Bobrzańskim
- PPP** – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sulechowie
- PUP** – Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze z filią w Nowogrodzie Bobrzańskim
- UM** – Urząd Miejski w Nowogrodzie Bobrzańskim

WPROWADZENIE

Wstęp

Lokalny plan deinstytucjonalizacji zakłada przejście od tradycyjnych form opieki instytucjonalnej do nowoczesnych, zindywidualizowanych form wsparcia środowiskowego, które lepiej odpowiadają na potrzeby osób wymagających pomocy. Dokument ten został opracowany w odpowiedzi na rosnące zrozumienie, że opieka instytucjonalna, mimo że czasami konieczna, często nie jest w stanie zapewnić pełnej integracji społecznej i poprawy jakości życia, jaką mogą oferować usługi świadczone w społeczności lokalnej, czyli najbliższej okolicy obywateli.

Tradycyjna opieka instytucjonalna była rozwijana w odpowiedzi na potrzebę zapewnienia schronienia i podstawowej opieki osobom, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie. Na przestrzeni lat instytucje te stały się podstawową formą wsparcia dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, dzieci bez opieki rodzicielskiej oraz osób z zaburzeniami psychicznymi. Niemniej jednak, liczne badania i raporty wskazują na negatywne aspekty długoterminowej opieki instytucjonalnej, takie jak izolacja społeczna, brak indywidualnego podejścia, ograniczone możliwości rozwoju osobistego i zawodowego oraz często niższa jakość życia. W odpowiedzi na te wyzwania zaczęto wdrażać programy deinstytucjonalizacji, które promują integrację osób wymagających wsparcia w ich lokalnych społecznościach.

Sporządzenie planu deinstytucjonalizacji wynika z potrzeby wsparcia obywateli w pełnym uczestnictwie w społeczeństwie, promowaniu ich autonomii oraz ułatwianiu funkcjonowania w środowisku społecznym. Zgodnie z definicją Komisji Europejskiej „(...) *deinstytucjonalizacja rozumiana powinna być nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania (...)*”.

Podstawy prawne do stworzenia niniejszego Planu opierają się na krajowych regulacjach z zakresu pomocy społecznej, równości szans, a także przepisach międzynarodowych dotyczących praw człowieka. Przede wszystkim Plan ten wpisuje się w założenia:

- **Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**, zakładającej konieczność zapewnienia każdemu prawa do ochrony zdrowia, gdzie władze publiczne są zobowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami,
- **Strategii Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)**, która określa kierunki działań w zakresie wzmocnienia i rozwoju systemu usług społecznych w Polsce, w tym zwiększania dostępności, jakości oraz integracji działań na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia,
- **Ustawy o pomocy społecznej**, określającej zasady organizacji i funkcjonowania systemu pomocy społecznej, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych,
- **Strategii Demograficznej 2040**, która podkreśla potrzebę wzmocnienia działań na rzecz zintegrowanych systemów wsparcia dla rodzin, jako fundamentów polityki demograficznej państwa,
- **Polityki Społecznej wobec Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030**, która zakłada budowę społeczeństwa włączającego i dostępnego, wspierającego osoby z niepełnosprawnościami w niezależnym życiu, w tym poprzez rozwój usług środowiskowych,
- **Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubuskiego na lata 2023-2026**, który stanowi punkt wyjścia dla opracowania lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji realizowanych na poziomie gmin i powiatów województwa lubuskiego.

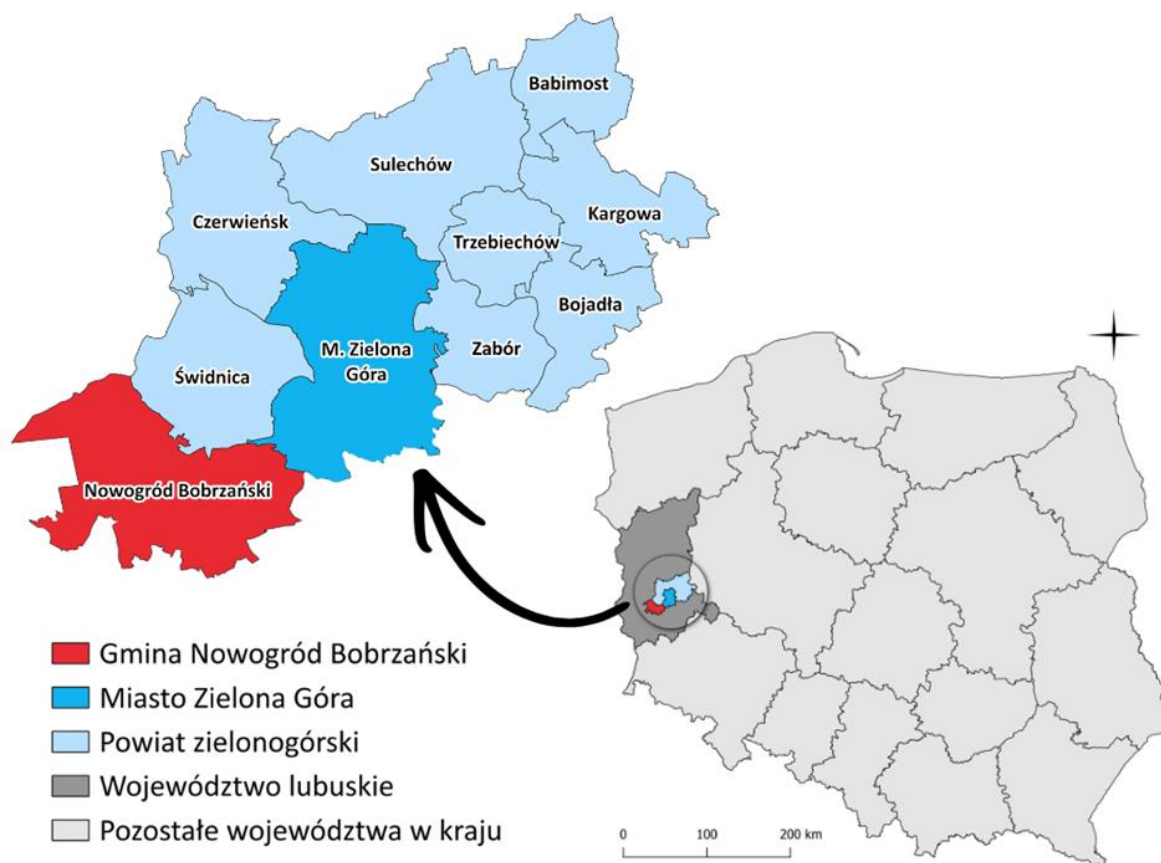
Zakres dokumentu obejmuje przytoczenie najważniejszych wniosków wynikających z „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański”, zdefiniowanie zasobów instytucjonalnych Gminy możliwych do wykorzystania w procesie deinstytucjonalizacji usług społecznych na poziomie lokalnym, określenie celów i działań niezbędnych do przeprowadzenia procesu, a także system monitorowania i ewaluacji postępów. Plan ten jest skierowany do wszystkich interesariuszy zaangażowanych w proces, w tym organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych, instytucji opiekuńczych, społeczności lokalnych oraz samych beneficjentów.

CHARAKTERYSTYKA GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI

Położenie

Nowogród Bobrzański jest gminą miejsko-wiejską, której siedziba mieści się w mieście Nowogród Bobrzański. Jednostka zlokalizowana w województwie lubuskim, w powiecie zielonogórskim. Gmina zajmuje obszar 259,4 km² i stanowi 19,2% powierzchni Powiatu. Gmina Nowogród Bobrzański ma dogodne usytuowanie ze względu na bliskość największego miasta w województwie – Zielonej Góry, które oddalone jest o 25 km.

Rysunek 1. Położenie gminy Nowogród Bobrzański na tle powiatu zielonogórskiego, województwa lubuskiego oraz całego kraju

Źródło: Opracowanie własne.

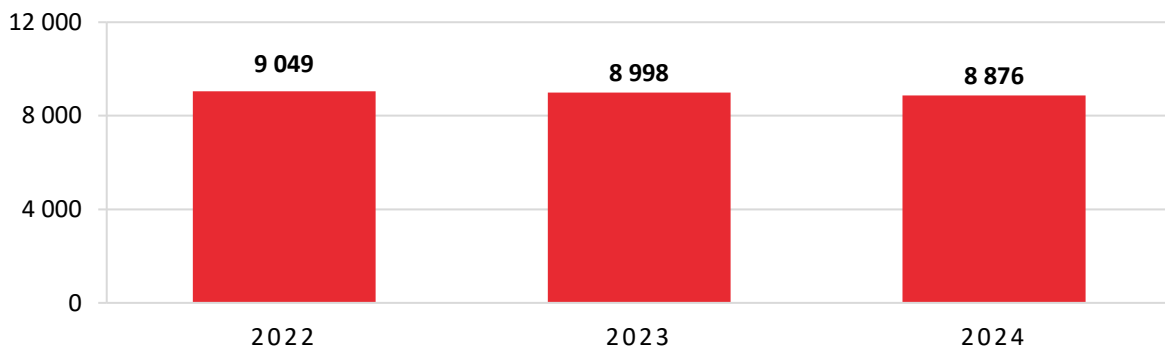
Gmina posiada korzystne uwarunkowania komunikacyjne wynikające z przebiegu dróg krajowych (DK 27) i wojewódzkich (DW288, DW289 i DW295), zapewniających połączenia z Zieloną Górą, sąsiednimi gminami oraz z Niemcami.

Uwarunkowania demograficzne

Struktura ludności, będąca rezultatem procesów zachodzących w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Nowogród Bobrzański zamieszkuje 8 876 osób (stan na 31 grudnia 2024 roku). Na przestrzeni analizowanych lat liczba mieszkańców uległa spadkowi na poziomie 1,9%, co szczegółowo obrazuje poniższy wykres.

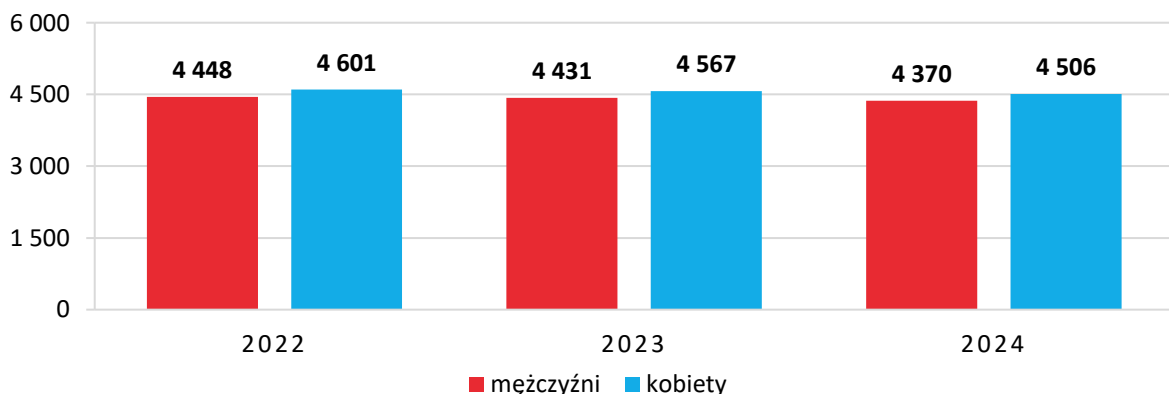
Wykres 1. Liczba osób zamieszkujących gminę Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba kobiet zamieszkujących gminę Nowogród Bobrzański jest nieznacznie większa od liczby mężczyzn – stanowią one 50,8% ogółu populacji Gminy (4 506 osób), natomiast mężczyźni – 49,2% (4 370 osób). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 103, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Nowogród Bobrzański ujemny i wynosi -57 (stan na koniec 2024 roku). Na przestrzeni lat 2022-2024 omawiany wskaźnik w Gminie uległ spadkowi, gdyż w latach 2022-2023 wynosił -39, natomiast w 2024 roku osiągnął najniższą wartość, tj. -57. Niekorzystne tendencje demograficzne mogą w dłuższej perspektywie prowadzić do zmniejszenia liczby mieszkańców Gminy, wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym oraz zwiększenia zapotrzebowania na usługi zdrowotne i opiekuńcze. Zjawisko to stanowi istotne wyzwanie dla lokalnej polityki społecznej i planowania rozwoju Gminy.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
urodzenia żywe	68	53	45
zgony	107	92	102
przyrost naturalny	-39	-39	-57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Struktura ludności w gminie Nowogród Bobrzański według ekonomicznych grup wieku w 2024 roku przedstawiała się następująco:

- 17,7% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – 18 lat i mniej;
- 59,8% mieszkańców było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 22,4% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Na przestrzeni lat 2022-2024 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym uległ zmniejszeniu – z 18,4% w 2022 roku, przez 18,2% w 2023 roku do 17,7% w 2024 roku. Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności odnotował podobne tendencje – różnica pomiędzy rokiem 2022 a 2024 wyniosła 0,5 pp. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym uległ z kolei zwiększeniu i w 2024 roku ukształtował się na poziomie 22,4%, a więc o 1,1 pp. więcej niż w 2022 roku.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024 (w procentach)

wyszczególnienie	2022	2023	2024
wiek przedprodukcyjny	18,4	18,2	17,7
wiek produkcyjny	60,3	59,8	59,8
wiek poprodukcyjny	21,3	22,0	22,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji, które w Gminie przyjmuje wartość ujemną. Oznacza to, że liczba osób wymeldowujących się z terenu Gminy przewyższa liczbę osób napływających, co w połączeniu z ujemnym przyrostem naturalnym pogłębia proces depopulacji. Zjawisko to może być związane m.in. z migracjami do większych ośrodków miejskich w poszukiwaniu pracy, edukacji lub lepszych warunków życia. W 2024 roku zarejestrowano 105 zameldowań oraz 154 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji przyjęło wartość ujemną i wyniosło -49. Na przestrzeni lat 2022-2024 wskaźnik ulegał sukcesywnemu spadkowi, przy czym w początkowym okresie przyjmował wartości dodatnie. Szczegółowe informacje znajdują się w kolejnej tabeli.

Tabela 3. Saldo migracji w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
zameldowania	120	99	105
wymeldowania	103	120	154
saldo migracji	17	-21	-49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

WNIOSKI Z DIAGNOZY POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI

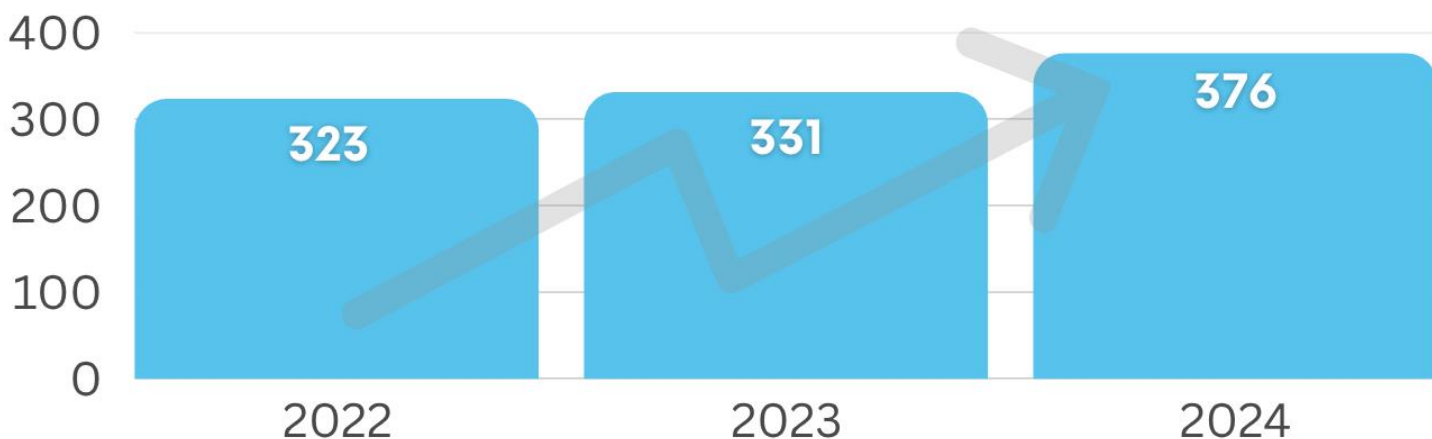

W niniejszym rozdziale przedstawiona została synteza najważniejszych wniosków z „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański”. Osoby zainteresowane bardziej szczegółową analizą zachęcamy do zapoznania się z pełnym opracowaniem Diagnozy.

Wspomniany dokument został zrealizowany na podstawie badań ilościowych i jakościowych, a jego celem było ukazanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy. Badania ilościowe przeprowadzono wśród 240 dorosłych mieszkańców gminy Nowogród Bobrzański, za pośrednictwem techniki CAWI (ang. *Computer Assisted Web Interview*), tj. sondażu w formie online. Analiza danych zastanych (ang. *Desk Research*) przeprowadzona została na bazie danych z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkich programów wykonawczych, raportów, sprawozdań i analiz w zakresie polityki społecznej prowadzonej na terenie gminy Nowogród Bobrzański. Na tej podstawie określone zostały zasoby Gminy w zakresie usług społecznych, które przedstawiono w postaci graficznej na kolejnych stronach.

Polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2022-2024 uległa wzrostowi na poziomie 16,4%.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku pomocą społeczną objęto 376 rodzin

Wśród najczęstszych powodów udzielania pomocy rodzinom znalazły się:

Ubóstwo (129 rodzin)

Długotrwała lub ciężka choroba (104 rodziny)

Niepełnosprawność (90 rodzin)

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym korzystających z pomocy:

87

Liczba osób w wieku produkcyjnym korzystających z pomocy:

207

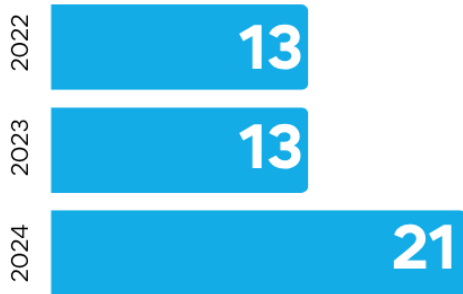

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy:

54

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się **na dziewiątym miejscu**.

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin z terenu gminy Nowogród Bobrzański, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa wzrostowi.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim zatrudnionych było 2 asystentów rodziny. Prowadzili oni pracę **w 19 rodzinach** przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Asystent rodziny

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin objętych wsparciem asystenta uległa wzrostowi.

Na terenie gminy Nowogród Bobrzański w 2024 roku funkcjonowała 1 nieformalna rodzina wspierająca.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok

PIECZA ZASTĘPCZA

W 2024 roku **8 dzieci z terenu gminy Nowogród Bobrzański** umieszczonych było w pieczy zastępczej.

W 2024 roku gmina Nowogród Bobrzański przeznaczyła na pokrycie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej kwotę łączną w wysokości 124 963 zł, co oznacza wzrost względem lat poprzednich.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Działaniami mającymi na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej w gminie Nowogród Bobrzański zajmuje się **Gminny Zespół Interdyscyplinaryny**.

Na przestrzeni lat 2022–2024 liczba rodzin, którym udzielano wsparcia z powodu przemocy domowej ulegała wahaniom i ostatecznie **w 2024 roku wyniosła 36**.

Przemoc domowa to problem, który dotyka różnorodne grupy społeczne – w 2024 roku na terenie gminy Nowogród Bobrzański **kobiety i dzieci stanowiły po 46,4%** wszystkich osób doznających przemocy.

W analizowanym okresie w Gminie systematycznie realizowano **szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej**, co świadczy o ciągłym wzmacnianiu kompetencji służb i instytucji zaangażowanych w ten obszar.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok oraz Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku z pomocy MGOPS w Nowogrodzie Bobrzańskim z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało **25 rodzin**. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu **ulegała systematycznemu wzrostowi**.

17
2022

20
2023

25
2024

W omawianym okresie rodziny z terenu Gminy korzystały również z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii.

W 2024 roku ich liczba **wyniosła 2**.

2
2022

0
2023

2
2024

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Na terenie Gminy funkcjonuje **samopomocowa grupa wsparcia** dla osób z problemem alkoholowym, stanowiąca istotny element lokalnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom oraz wsparcia osób wychodzących z nałogu.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, w ramach przysługujących jej uprawnień.

W 2024 roku na terenie gminy Nowogród Bobrzański **funkcjonował Punkt Pomocy Rodzinie**, który był czynny średnio 16 godzin w miesiącu. Pomoc i wsparcie mogły uzyskać tam osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, a także osoby doznające przemocy domowej lub ją stosujące.

EDUKACJA PUBLICZNA

Młodzi mieszkańcy gminy Nowogród Bobrzański w 2024 roku uzyskali **wyższe wyniki z części egzaminu ósmoklasisty poświęconej matematyce** w porównaniu do wyników wojewódzkich. W pozostałych poddanych analizie częściach wyniki uczniów z Gminy były na niższym poziomie w porównaniu do Województwa i Polski.

W zestawieniu z danymi dla województwa lubuskiego i całego kraju, współczynnik skolaryzacji w Gminie w 2024 roku przyjmował **wyższe wartości**, z kolei liczba dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie była **znacząco niższa** niż w jednostkach porównawczych.

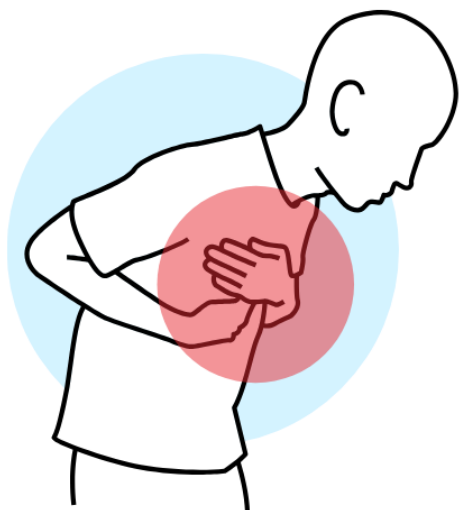
Źródło: BDL GUS, Raport o stanie gminy Nowogród Bobrzański za 2024 rok oraz <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

W gminie Nowogród Bobrzański realizowane są **programy zdrowotne** ukierunkowane na profilaktykę i poprawę jakości życia mieszkańców. W 2024 roku realizowano m.in. bezpłatne badania mammograficzne przeznaczone dla kobiet w wieku 45-74 lat. Istotnym obszarem jest również **ochrona zdrowia psychicznego**, czego wyrazem była akcja „Razem przeciw depresji!” oraz zapewnienie stałej opieki psychologicznej w szkołach i Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Na koniec 2024 roku w gminie Nowogród Bobrzański funkcjonowały dwie główne przychodnie wielospecjalistyczne zlokalizowane w samym mieście oraz 4 mniejsze filie i gabinety specjalistyczne w sołectwach.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Długotrwała lub ciężka choroba była na przestrzeni ostatnich trzech lat jednym z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom gminy Nowogród Bobrzański. Niemniej jednak w omawianym okresie dostrzec można spadek liczby beneficjentów w tym zakresie. W 2024 roku z tego powodu **wsparcie otrzymały 104 rodziny** – a więc o 11,9% mniej niż w roku 2022 oraz o 9,6% mniej względem roku poprzedniego (2023).

Istotnym wsparciem dla osób w kryzysie psychicznym jest **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Ciborzu** oraz **Poradnia Zdrowia Psychicznego w Zielonej Górze**.

Oferta usług wsparcia świadczonych dla osób w kryzysie psychicznym skupia się na dwóch głównych filarach: zabezpieczenia społecznego oraz ochrony zdrowia. W ramach zabezpieczenia społecznego, główne wsparcie można uzyskać za pośrednictwem **Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej** oraz **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie**.

Do zadań realizowanych przez Gminę należy organizacja i **świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi**.

Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, jeśli osoba ta wymaga formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym, a w wyjątkowych przypadkach również dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi.

Podstawową instytucją zajmującą się w Gminie **wsparciem osób w kryzysie bezdomności** jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który zgodnie z ustawą o pomocy społecznej realizuje wszystkie ustawowe zadania Gminy, w zakresie wsparcia socjalnego mieszkańców.

Do zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym należy **udzielanie schronienia** osobom w kryzysie bezdomności. W 2022 i 2024 roku z pobytu w schronisku skorzystał 1 mieszkaniec Gminy, natomiast w 2023 roku wsparcia w tej formie udzielono 3 osobom.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Zadania MGOPS koncentrują się na zapewnieniu podstawowych potrzeb życiowych, wsparciu w procesie wychodzenia z bezdomności oraz reintegracji społecznej.

“POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU”

Program jest inicjatywą mającą na celu wsparcie organów prowadzących szkoły oraz placówki oświatowe w zapewnieniu uczniom dostępu do zdrowych i pełnowartościowych posiłków.

Program ten ma również na celu wsparcie osób potrzebujących w uzyskaniu ciepłego posiłku w domu.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2022–2024 ulegała wahaniom – ostatecznie w 2024 roku wyniosła:

74

Przeciwdziałanie bezrobociu

Na koniec 2024 roku w PUP w Zielonej Górze zarejestrowanych było **187 osób bezrobotnych** z terenu gminy Nowogród Bobrzański - jednocześnie była to najniższa liczba w analizowanym okresie.

Długotrwale bezrobotni stanowili w 2024 roku 45,5% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Nowogród Bobrzański - w tym samym roku ich udział był znacząco niższy niż w latach poprzednich oraz niższy niż średnia dla całego Powiatu.

Wsparcie o charakterze aktywizacji zawodowej powinno być kierowane przede wszystkim osób do 30 roku życia, jako że w 2024 roku stanowili oni aż 24,6% wszystkich osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

W 2024 roku pomoc z powodu bezrobocia otrzymały 82 rodziny z terenu Gminy. Na przestrzeni lat 2022-2024 odnotowywano wahania w tym zakresie.

KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

Podmiotem odpowiedzialnym za upowszechnianie kultury, sportu i rekreacji na obszarze gminy Nowogród Bobrzański jest **Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji**.

Na przestrzeni analizowanych lat w Gminie odnotowano znaczący wzrost liczby uczestników wydarzeń kulturalnych. Odmienne tendencje zaobserwowano w przypadku liczby czytelników, gdzie wystąpił blisko dwukrotny spadek w latach 2022-2024.

Aktywność obywatelska

W odniesieniu do danych powiatowych i wojewódzkich wskaźnik fundacji i stowarzyszeń na 1 000 mieszkańców w Gminie **zawsze przyjmował wyższe wartości** - w 2024 roku wynosił on 5,4, podczas, gdy w województwie kształtował się na poziomie 5,0.

Współpraca z NGO's

W 2024 roku na terenie gminy Nowogród Bobrzański funkcjonowało 6 fundacji oraz 42 stowarzyszenia i organizacje społeczne.

W tym samym roku ustalono 10 priorytetowych zadań publicznych, które mogą być zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym.

W latach 2022-2024 odnotowano **wzrost liczby wolontariuszy** w szkołach podstawowych na terenie Gminy, co świadczy o rosnącym zainteresowaniu działalnością społeczną wśród uczniów.

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie MGOPS w Nowogrodzie Bobrzańskim z powodu niepełnosprawności **ulegała systematycznemu spadkowi**, gdyż w 2022 roku udzielono wsparcia 103 rodzinom, w 2023 roku – 99, a w 2024 roku – 90 rodzinom.

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych. **W 2024 roku usługami opiekuńczymi objęto 9 osób**, w 2023 roku – 20, natomiast w 2022 roku – 26 osoby, co wskazuje na spadek w tym zakresie.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Formą wsparcia kierowaną do osób na co dzień sprawujących opiekę nad osobami niesamodzielnymi jest „Opieka Wytchnieniowa”. Jej głównym celem jest zapewnienie czasowego zastępstwa opiekuna. W 2024 wsparciem w tej formie objęto 12 osób.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim za 2024 rok

Gmina Nowogród Bobrzański bierze udział w programie „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”. W 2024 roku ze wsparcia asystenta skorzystało 61 mieszkańców Gminy, w tym 2 dzieci.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim za 2024 rok

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywamy

STARZEJĄCYM SIĘ SPOŁECZEŃSTWEM.

W gminie Nowogród Bobrzański odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym **w 2024 roku wyniósł 22,4%**, co oznacza wzrost w stosunku do 2022 roku o 1,1 pp. Na przestrzeni lat 2022-2024 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy **ulegał systematycznemu wzrostowi**.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są **domy pomocy społecznej**. Gmina Nowogród Bobrzański nie prowadzi takiej placówki - mieszkańcy umieszczani są w domach pomocy społecznej na terenie powiatu zielonogórskiego lub innych powiatów. Jednym z miejsc tego typu jest Dom Pomocy Społecznej w Trzebiechowie, który jest jednostką organizacyjną powiatu zielonogórskiego. Placówka posiada 75 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych i niepełnosprawnych fizycznie oraz dla osób z chorobą Alzheimera. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W latach 2023-2024 Gmina ponosiła odpłatność za pobyt 12 mieszkańców w DPS, natomiast w 2022 roku było to 13 osób.

W gminie Nowogród Bobrzański w ramach aktywizacji najstarszych mieszkańców funkcjonuje **Klub Senior+**.

Istotne znaczenie dla członków tej grupy mają również **usługi zdrowotne**.

PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ

PODSUMOWANIE OGÓLNE

Polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny

Mieszkańcy biorący udział w badaniu do głównych problemów dotyczących rodzin zaliczają bezradność i niesamodzielność osób starszych, ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, m.in. psychiatrycznej, rehabilitacyjnej oraz uzależnienie od alkoholu, narkotyków, dopalaczy wśród dorosłych.

Promocja i ochrona zdrowia

Znaczny odsetek mieszkańców Gminy dostrzega potrzebę poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowania odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia.

EDUKACJA PUBLICZNA

Edukacja publiczna nie jest obszarem, który w opinii mieszkańców powinien być priorytetowo rozwijany i finansowany na terenie gminy Nowogród Bobrzański - znalazła się dopiero na 9 miejscu.

KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

Mieszkańcy zauważają potrzebę zwiększania dostępu do różnych form aktywności, ze szczególnym uwzględnieniem dostępu do rekreacji.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Średnio co szósty mieszkaniec Gminy był członkiem organizacji pozarządowej lub współpracował w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją, natomiast połowa ankieterowanych angażowała się w działalność na rzecz swojej najbliższej okolicy.

NISKI PRIORYTET LUB BRAK WSKAZAŃ

- Pobudzanie aktywności obywatelskiej
- Mieszkalnictwo wspomagane, treningowe

WSPIERANIE SENIORÓW I OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Głównymi problemami powyższych grup są: samotność, izolacja, dyskryminacja, utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę. W dalszej kolejności zwrócono uwagę na brak wsparcia ze strony rodziny

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI

Respondenci dostrzegają potrzebę zapewnienia wsparcia w poszukiwaniu pracy, organizowania szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz doradztwa zawodowego. Ponadto ich zdaniem istotne jest inicjowanie powstawania nowych miejsc pracy.

W przypadku problemu bezdomności mieszkańcy wskazują przede wszystkim na potrzebę zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych.

NAJWAŻNIEJSZE OBSZARY ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W OPINII MIESZKAŃCÓW

- Wspieranie osób starszych
- Wspieranie osób z niepełnosprawnościami
- Wspieranie rodzin
- Pomoc społeczna
- Pomoc psychologiczno-psychiatryczna dla dzieci

ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI

Polityka społeczna gminy Nowogród Bobrzański może być prawidłowo i efektywnie wdrażana oraz rozwijana za pośrednictwem funkcjonujących na jej terenie jednostek samorządowych, pozarządowych, a także innych podmiotów realizujących działania na rzecz społeczności lokalnej. Wymienione niżej zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie Gminy, działają na rzecz poprawy jakości życia jej mieszkańców, a poszczególne z nich ukierunkowane są na konkretne problemy bądź grupy społeczne. Należą do nich:

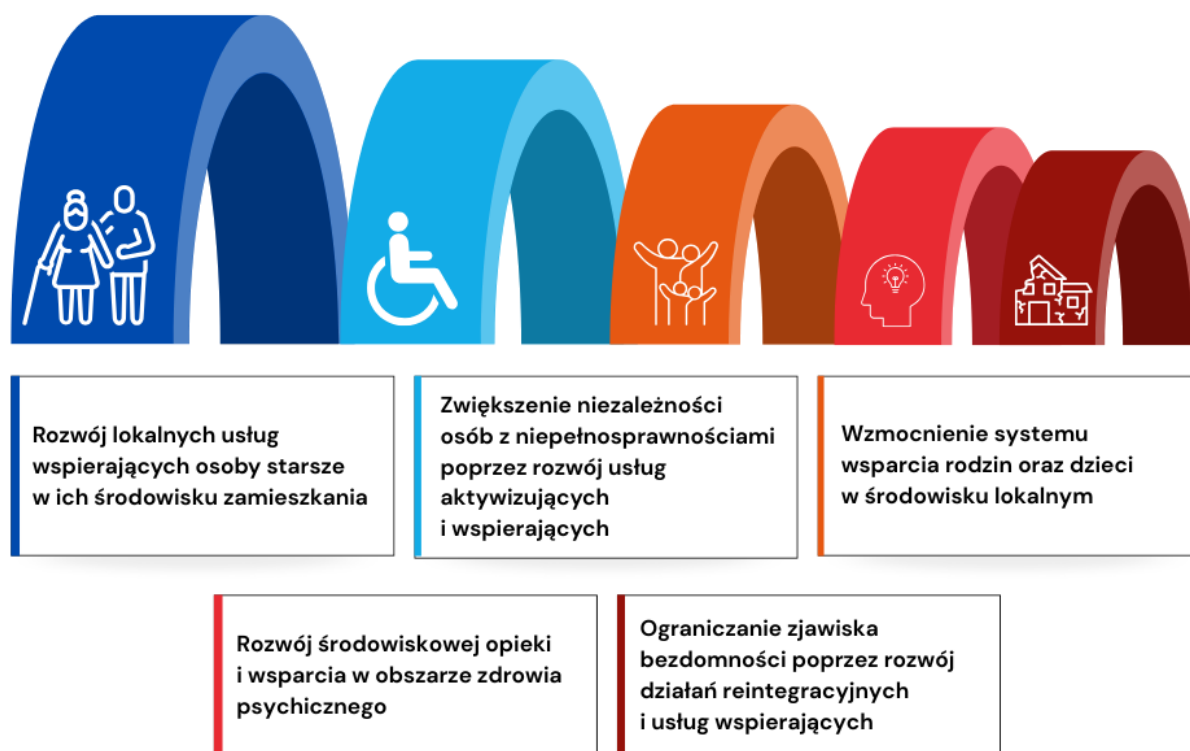
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Świetlica Środowiskowa Boberek w miejscowości Pierzwin,
- Punkt Pomocy Rodzinie w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Klub Senior+,
- Urząd Miejski w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sulechowie,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Ciborzu,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Zielonej Górze,
- Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Parasol”,
- Posterunek Policji w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze,
- placówki oświatowe,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Są to instytucje oraz podmioty prowadzące działalność na rzecz lokalnej społeczności lub wspierające tego rodzaju działania. Współpraca między nimi odbywa się w ramach kooperacji międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. Istotnym elementem są również zasoby osobowe, obejmujące przedstawicieli wspomnianych instytucji i podmiotów, wolontariuszy, lokalnych liderów oraz inne zaangażowane osoby. Świadczenie usług społecznych na rzecz mieszkańców Gminy może być realizowane także przy udziale i wsparciu sąsiednich gmin oraz powiatów, w oparciu o zasadę partnerskiej współpracy.

CELE I DZIAŁANIA

Na podstawie danych zastanych zawartych w dokumentach przekazanych przez gminę Nowogród Bobrzański, określone zostały obszary systemu wsparcia, w zakresie których realizowany będzie *Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański na lata 2026-2030*. Do każdego z obszarów opracowane zostały cele ogólne oraz szczegółowe, działania umożliwiające skuteczną realizację deinstytucjonalizacji usług społecznych w Gminie oraz podmioty odpowiedzialne za realizację tych działań. Jasne określenie tych elementów pozwala na skuteczne planowanie, realizację i ocenę postępów, zapewniając, że działania deinstytucjonalizacyjne będą odpowiadały na rzeczywiste potrzeby mieszkańców i przyniosą oczekiwane rezultaty.

Rysunek 2. Kluczowe obszary wsparcia

Źródło: Opracowanie własne.

Wsparcie osób starszych stanowi najważniejszy kierunek działań w opinii mieszkańców gminy Nowogród Bobrzański, co znajduje odzwierciedlenie zarówno w wynikach diagnozy społecznej, jak i w trendach demograficznych związanych ze starzejącym się społeczeństwem. W związku z tym kluczowe jest rozwijanie usług środowiskowych, które umożliwią seniorom jak najdłuższe pozostanie w miejscu zamieszkania, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa, dostępu do opieki oraz przeciwdziałaniu izolacji społecznej. Istotne będzie także wzmacnianie działań aktywizujących i integrujących osoby starsze w społeczności lokalnej.

Obszar I. Rozwój lokalnych usług wspierających osoby starsze w ich środowisku zamieszkania

Cel ogólny nr 1. Aktywizacja i podtrzymywanie samodzielności osób starszych

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Podtrzymanie aktywności społecznej i integracji osób starszych.	Współpraca oraz udzielanie wsparcia rzeczowego i osobowego organizacjom i instytucjom wspierającym aktywność seniorów.	UM, MGOPS, MGOKSiR	2026-2030
		Organizacja regularnych zajęć edukacyjnych i kursów dla seniorów.	UM, MGOPS, NGO, MGOKSiR	2026-2030
		Rozwój działalności Klubu Senior+ oraz Klubu Seniora w Nowogrodzie Bobrzańskim.	UM, MGOPS, MGOKSiR, NGO	2026-2030
2.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych.	Zwiększenie umiejętności cyfrowych wśród seniorów poprzez realizację szkoleń, kursów i/lub warsztatów.	UM, MGOPS, NGO, MGOKSiR	2026-2030
		Realizowanie usług teleopieki dla seniorów (opieka na odległość).	UM, MGOPS	2026-2030
		Prowadzenie działań informacyjnych na temat dostępnych usług i możliwości wsparcia dla seniorów.	UM, MGOPS, NGO, MGOKSiR, placówki ochrony zdrowia	2026-2030

Cel ogólny nr 2. Likwidacja barier społecznych i promowanie równości społecznej dla seniorów				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Poprawa dostępu do usług opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych.	Wdrożenie i rozwój usług sąsiedzkich oraz usług „złotej rączki” na terenie Gminy.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
		Organizowanie bezpłatnych badań profilaktycznych, dni zdrowia oraz regularnych konsultacji ze specjalistami.	UM, NGO, GKRPA, placówki ochrony zdrowia	2026-2030
		Wprowadzenie usług transportowych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	UM, MGOPS, NGO, lokalni przewoźnicy	2026-2030
		Edukacja zdrowotna i promocja zdrowego stylu życia, poprzez realizację działań informacyjnych i kampanii społecznych.	UM, MGOPS, placówki ochrony zdrowia	2026-2030
		Zwiększenie zakresu świadczonych na terenie Gminy usług opiekuńczych.	MGOPS	2026-2030
		Podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi opiekuńcze.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
2.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz seniorów.	Rozwój wolontariatu działającego na rzecz seniorów.	UM, MGOPS, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
		Organizacja cyklicznych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy seniorom.	UM, MGOPS, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
3.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby seniorów.	Organizacja integracyjnych zajęć międzypokoleniowych w formie spotkań dzieci uczęszczających do przedszkoli i uczniów szkół z beneficjentami organizacji działających na rzecz seniorów.	UM, MGOPS, NGO, MGOKSiR, placówki oświatowe	2026-2030

Osoby z niepełnosprawnościami zostały wskazane jako druga najważniejsza grupa wymagająca wsparcia w opinii ankietowanych mieszkańców. W związku z tym konieczne jest rozwijanie kompleksowego systemu usług, który będzie sprzyjał ich samodzielności oraz pełniejszemu uczestnictwu w życiu społecznym i zawodowym. Szczególne znaczenie ma zapewnienie dostępu do usług asystenckich, rehabilitacyjnych oraz form wsparcia środowiskowego, które ograniczają konieczność korzystania z opieki instytucjonalnej.

Obszar II. Zwiększenie niezależności osób z niepełnosprawnościami poprzez rozwój usług aktywizujących i wspierających

Cel ogólny nr 1. Zwiększenie aktywności społecznej i wsparcie w samodzielności osób z niepełnosprawnościami

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Wspieranie integracji osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami.	UM, MGOPS, NGO, MGOKSiR, placówki oświatowe	2026-2030
		Organizacja lokalnych wydarzeń i projektów integracyjnych.	UM, MGOPS, MGOKSiR, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
		Organizowanie zajęć sportowych/rekreacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.	UM, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
2.	Rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Tworzenie partnerstw z lokalnymi szkołami i organizacjami w celu wspólnej organizacji programów edukacyjnych i szkoleń, w tym dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	UM, NGO, PUP, placówki oświatowe	2026-2030
		Organizowanie i promocja szkoleń zwiększających zakres wiedzy i umiejętności zawodowych osób z niepełnosprawnością.	UM, MGOPS, NGO, PUP	2026-2030

		Realizacja działań zachęcających lokalnych pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością.	UM, MGOPS, PUP, NGO	2026-2030
		Inicjowanie utworzenia przedsiębiorstwa społecznego (np. spółdzielni społecznej) na terenie gminy Nowogród Bobrzański.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
Cel ogólny nr 2. Eliminowanie barier i promocja równości społecznej dla osób z niepełnosprawnościami				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych oraz nowoczesnych form wsparcia.	Kontynuowanie realizacji programów pomocowych, w tym AONN oraz „Opieka Wytchnieniowa”.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
		Organizacja szkoleń i warsztatów dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.	MGOPS, NGO	2026-2030
		Zapewnienie dostępności oraz rozwój usług w zakresie wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego na terenie Gminy.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
		Organizacja kampanii zdrowotnych, warsztatów i programów profilaktycznych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.	UM, MGOPS, NGO, placówki ochrony zdrowia	2026-2030
2.	Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Modernizacja infrastruktury w budynkach użyteczności publicznej.	UM	2026-2030
		Dostosowanie miejsc rekreacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	UM	2026-2030
		Zainicjowanie wprowadzenia usługi „door to door” dla osób z niepełnosprawnościami.	UM, MGOPS	2026-2030

		Organizowanie i udział w kampaniach informacyjnych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	UM, MGOPS, NGO, MGOKSiR, placówki oświatowe	2026-2030
3.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Rozwój wolontariatu działającego na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy.	UM, MGOPS, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
		Organizacja cyklicznych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy osobom z niepełnosprawnościami.	UM, MGOPS, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
4.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.	Organizacja spotkań dzieci i młodzieży z członkami i beneficjentami organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	UM, MGOPS, NGO, MGOKSiR, placówki oświatowe	2026-2030

Rodzina jako podstawowa jednostka społeczna odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa, rozwoju i dobrostanu jej członków, w szczególności dzieci. Jednocześnie, zgodnie z opinią mieszkańców Gminy, obszar wsparcia rodzin i dzieci został wskazany jako trzeci pod względem istotności kierunek działań. W związku z tym działania powinny koncentrować się na wzmacnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin, zapobieganiu sytuacjom kryzysowym oraz rozwijaniu usług wspierających dzieci i młodzież. Kluczowe jest tworzenie zintegrowanego systemu pomocy, który umożliwi rodzinom dostęp do różnorodnych form wsparcia w środowisku lokalnym, bez konieczności kierowania do instytucji całodobowych.

Obszar III. Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin oraz dzieci w środowisku lokalnym

Cel ogólny nr 1. Wzmocnienie działań na rzecz wspierania dziecka i rodziny, w tym rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zwiększenie kompetencji rodziców do pełnienia w odpowiedni i samodzielny sposób swojej roli w procesie wychowawczym dziecka.	Organizacja warsztatów edukacyjnych dla rodziców z zakresu rozwijania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.	MGOPS, placówki oświatowe	2026-2030
		Realizacja działań promujących aktywne wzorce spędzania czasu wolnego i wypoczynku rodzinnego.	UM, MGOKSiR, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
2.	Wsparcie psychologiczne dla rodzin w kryzysie.	Zapewnienie wsparcia psychologicznego członkom rodzin będących w kryzysie poprzez poradnictwo i kierowanie ich do odpowiednich placówek zapewniających pomoc długoterminową.	MGOPS, GKRPA, PPP, placówki oświatowe	2026-2030

3.	Zmniejszenie skali przemocy domowej poprzez poprawę dostępu do opieki środowiskowej, wsparcia psychologicznego oraz zintensyfikowane działania edukacyjne.	Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	GZI, GKRPA, MGOPS, UM, NGO, PP, PPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2026-2030
		Organizowanie, prowadzenie i udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	GZI, UM, MGOPS, PP, GKRPA, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
		Udostępnianie baz danych zawierających informacje na temat istniejących placówek udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	UM, MGOPS, GZI, GKRPA, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2026-2030
		Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych	GZI	2026-2030
		Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej.	GZI, MGOPS, PCPR, UM	2026-2030
		Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	GZI, PP, GKRPA, MGOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2026-2030
4.	Intensyfikacja i wzmocnienie działań na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej.	Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa.	MGOPS, PCPR	2026-2030
		Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego m.in. poprzez realizację kampanii informacyjnych.	UM, MGOPS	2026-2030

Cel ogólny nr 2. Tworzenie środowiska sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży.				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zapewnienie dostępu do dodatkowego wsparcia edukacyjnego oraz opiekuńczego dla dzieci, szczególnie tych zmagających się z różnego rodzaju trudnościami.	Tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci pochodzących z rodzin z dysfunkcjami, np. w formie świetlic środowiskowych.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
2.	Pomoc rodzinom w opiece nad dziećmi w wieku przedszkolnym i młodszym oraz umożliwienie rodzicom powrót na rynek pracy.	Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla dzieci oraz stworzenie warunków sprzyjających godzeniu życia zawodowego i rodzinnego, w celu aktywizacji zawodowej rodziców i opiekunów.	UM, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
3.	Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, sprzyjających aktywności fizycznej i zdrowemu stylowi życia.	Udostępnienie miejsc sprzyjających rekreacji, wypoczynkowi i aktywności fizycznej dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	UM, NGO, MGOKSiR, placówki oświatowe	2026-2030
		Realizacja działań promujących aktywne wzorce spędzania czasu wolnego i wypoczynku rodzinnego.	UM, MGOPS, NGO, MGOKSiR, placówki oświatowe	2026-2030

Problemy zdrowia psychicznego stają się coraz bardziej istotnym wyzwaniem we współczesnej rzeczywistości, co wynika m.in. ze zmian cywilizacyjnych, presji społecznej oraz doświadczeń ostatnich lat. W związku z tym konieczne jest rozwijanie dostępnych i zintegrowanych form wsparcia środowiskowego, które umożliwią szybką reakcję na pojawiające się kryzysy psychiczne oraz zapewnią ciągłość pomocy. Szczególny nacisk należy położyć na działania profilaktyczne, edukacyjne oraz ograniczające stygmatyzację osób doświadczających trudności psychicznych.

Obszar IV. Rozwój środowiskowej opieki i wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego

Cel ogólny nr 1. Zwiększenie świadomości na temat zdrowego stylu życia i promocja zdrowia psychicznego

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Edukowanie społeczności lokalnej w zakresie zdrowego stylu życia oraz zdrowia psychicznego.	Organizowanie kampanii informacyjnych i edukacyjnych na temat zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, zdrowia psychicznego itp.	UM, MGOPS, GKRPA, NGO, MGOKSiR, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2026-2030
		Organizowanie programów, warsztatów i wykładów dotyczących zdrowego stylu życia, obejmujących zdrowie fizyczne oraz psychiczne.	UM, MGOPS, NGO, placówki oświatowe	2026-2030
		Zakup i rozpowszechnianie wśród społeczności lokalnej materiałów edukacyjnych o tematyce zdrowotnej.	UM, MGOPS, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2026-2030
2.	Wsparcie społeczności gminnej w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego.	Realizacja programów profilaktycznych wśród dzieci, młodzieży oraz rodziców.	UM, MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe	2026-2030
		Wprowadzenie programów zdrowia psychicznego obejmujących szkolenia i wsparcie psychologiczne.	UM, MGOPS, placówki oświatowe	2026-2030

Cel ogólny nr 2. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, szczególnie dla osób w kryzysie psychicznym				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Usprawnienie dostępności do usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego.	Zapewnienie bezpłatnego wsparcia specjalistycznego, terapeutycznego i interwencyjnego.	MGOPS, GZI, GKRPA, NGO, GKRPA, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2026-2030
		Nawiązywanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się działaniami w zakresie zdrowia psychicznego.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
2.	Włączenie społeczne osób chorujących psychicznie i w kryzysie psychicznym.	Zapewnienie możliwości uczestnictwa w działaniach aktywizujących społecznie i zawodowo.	NGO, PUP	2026-2030

Zjawisko bezdomności nie jest rozpoznawalne na dużą skalę w gminie Nowogród Bobrzański, jednak mimo to wymaga podejmowania systematycznych i adekwatnych działań. Kluczowe jest rozwijanie rozwiązań ukierunkowanych na zapobieganie utracie miejsca zamieszkania oraz wspieranie osób w wychodzeniu z kryzysu bezdomności. Istotne znaczenie ma podejście oparte na reintegracji społecznej i zawodowej oraz rozwój usług środowiskowych, które umożliwią powrót do samodzielnego funkcjonowania w społeczności lokalnej.

Obszar V. Ograniczanie zjawiska bezdomności poprzez rozwój działań reintegracyjnych i usług wspierających

Cel ogólny nr 1. Działania zapobiegawcze względem ubóstwa oraz zapewnienie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zmniejszenie wskaźnika ubóstwa poprzez poprawę warunków życia mieszkańców Gminy.	Udzielanie pomocy i wsparcia materialnego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.	UM, MGOPS	2026-2030
		Zainicjowanie działań w celu utworzenia mieszkań wspomaganych i/lub treningowych dla osób znajdujących się w kryzysowej sytuacji.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
2.	Zapewnienie sprawnej i natychmiastowej pomocy osobom zagrożonym bezdomnością.	Zapewnienia schronienia osobom tego pozbawionym z terenu Gminy.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
		Wspieranie osób będących w kryzysie ubóstwa lub bezdomności na terenie Gminy, np. ogrzewalnia, jadłodajnia, lodówka społeczna.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030

Cel ogólny nr 2. Szeroki zakres wsparcia osób w kryzysie bezdomności, umożliwiający powrót do samodzielności i uczestnictwa w życiu społecznym				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Wypracowanie kompleksowego modelu udzielania wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.	Prowadzenie pracy socjalnej i zapewnienie wsparcia terapeutycznego (psycholog, terapeuta uzależnień itp.).	UM, MGOPS, NGO	2026-2030
		Skuteczne docieranie do osób w kryzysie bezdomności, w tym poprzez usługi streetworkingu.	UM, MGOPS, NGO	2026-2030

REALIZACJA PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI

Wdrażanie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański jest przedsięwzięciem strategicznym, mającym na celu dostosowanie systemu wsparcia do współczesnych potrzeb społecznych. Proces ten, polegający na przejściu od dużych, scentralizowanych instytucji do bardziej zindywidualizowanych i lokalnie dostępnych form wsparcia, wymaga skoordynowanych działań na wielu poziomach. Osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie założeń ujętych w Planie powinny być władze Gminy (w tym przypadku Burmistrz oraz Urząd Miejski, jak i wszystkie jednostki organizacyjne), jako że są głównym inicjatorem planowanych działań, stając się tym samym głównym elementem struktury o charakterze organizacyjnym. W procesie wdrażania należy jednak wyróżnić oraz nadać odpowiednie zadania osobom bądź jednostkom.

W procesie realizacji dokumentu podkreśla się kluczową rolę mieszkańców, będących głównym adresatem planowanych działań. Wskazane cele oraz zadania mają na celu poprawić warunki życia oraz stanowić odpowiedź na potrzeby zdiagnozowane w trakcie badania ankietowego, będącego nieodzownym elementem prowadzenia właściwej polityki rozwojowej. Odbiorcy działań to także realizatorzy planowanych usług, czyli osoby i podmioty uznawane za wykonawców, wśród których można wymienić m.in.: przedstawicieli JST, członków NGO oraz (ponownie) mieszkańców Gminy (np. w ramach usług pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu).

Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański na lata 2026-2030 odbywać się będzie w poszanowaniu zasady równości szans, niedyskryminacji oraz zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Plan uwzględnia potrzebę eliminowania barier w dostępności architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej oraz funkcjonalnej. Wszelkie działania zaplanowane w ramach procesu deinstytucjonalizacji będą projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, a w przypadku ich braku – z zapewnieniem racjonalnych usprawnień. Priorytetowe znaczenie mają działania dedykowane osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom wykluczonym społecznie, które szczególnie narażone są na wielowymiarowe bariery w dostępie do usług społecznych.

Aby skutecznie zrealizować cele deinstytucjonalizacji i zapewnić trwałe korzyści dla mieszkańców, niezbędne jest powołanie Zespołu odpowiedzialnego za wdrażanie tego Planu. Zespół odpowiedzialny za wdrażanie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański powinien składać się ze specjalistów z różnych dziedzin, w tym m.in. przedstawicieli UM, placówek oświatowych, ośrodków kultury, sportu i rekreacji, placówek ochrony zdrowia, GKRPA, GZI oraz pracowników socjalnych.

Sukcesywna realizacja przyjętych założeń uwarunkowana jest klarownym podziałem obowiązków, a także ścisłą współpracą wszystkich jednostek zaangażowanych w działania rozwojowe Gminy. Zespół odgrywa kluczową rolę w realizacji strategii mającej na celu poprawę jakości życia mieszkańców. Należy jednak zaznaczyć, że dane zadania i funkcje może sprawować cały Zespół lub mogą być one podzielone na poszczególne, najbardziej kompetentne w danym zakresie osoby.

Podmiotami pomocniczymi we wdrażaniu Planu powinny być m.in.:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- placówki oświatowe z obszaru Gminy,
- placówki ochrony zdrowia,
- instytucje kultury, sportu i rekreacji,
- Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze,
- przedstawiciele sektora pozarządowego.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Jednym z warunków realizacji celów wskazanych w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański na lata 2026-2030 jest ich finansowanie. Aby określić w sposób realny koszty realizacji niniejszego Planu należy uwzględnić wydatki na realizowane obecnie usługi społeczne. W tym celu, w kolejnej tabeli przedstawione zostały środki finansowe wydatkowane w zakresie pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej Gminy w 2024 roku. Analiza struktury wydatków gminy Nowogród Bobrzański w 2024 roku wskazuje, że największe nakłady finansowe przeznaczono na obszar rodziny (dział 855) oraz pomocy społecznej (dział 852), które łącznie stanowią zdecydowaną większość wydatków w zakresie polityki społecznej.

Znacząco mniejsze środki kierowane są na działania w obszarze ochrony zdrowia, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz pozostałych zadań polityki społecznej, co może wskazywać na ograniczony zakres działań profilaktycznych i środowiskowych w tych obszarach.

Tabela 4. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie gminy Nowogród Bobrzański w 2024 roku [zł]

Ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
291 943	5 203 682	16 623	94 184	7 087 994	12 694 426

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok.

W kontekście deinstytucjonalizacji usług społecznych istotne jest przesuwanie akcentów z wydatków o charakterze świadczeń pieniężnych na rozwój usług środowiskowych, które umożliwiają wsparcie osób i rodzin w miejscu ich zamieszkania.

Obecna struktura finansowania wskazuje na konieczność zwiększenia inwestycji w usługi takie jak: opieka środowiskowa, usługi asystenckie, wsparcie dzienne czy mieszkalnictwo wspomagane.

Wdrażanie i realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański na lata 2026-2030 będą finansowane ze środków własnych Gminy, a także środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, w tym m.in.:

- środków budżetu państwa (dotacje celowe),
- funduszy europejskich,
- środków Funduszu Pracy oraz innych funduszy celowych,
- programów rządowych,
- środków pozyskiwanych przez organizacje pozarządowe,
- partnerstw publiczno-prywatnych i projektów międzyinstytucjonalnych.

SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański na lata 2026-2030 podlega monitoringowi, umożliwiającemu sprawdzanie postępów i ocenę skuteczności procesu przenoszenia działań z instytucji do środowiska lokalnego. Jest to możliwe poprzez analizę warunków życia mieszkańców, dostępności wsparcia społecznego i efektywności inicjatyw wspierających autonomię i integrację społeczną. Dzięki systemowi monitoringowi, Gmina ma możliwość skutecznego zarządzania deinstytucjonalizacją, dostosowując środki rzeczowe oraz osobowe do rzeczywistych potrzeb mieszkańców i aktywnie śledząc osiągnięcia w kierunku bardziej zindywidualizowanych form wsparcia społecznego. Monitoring Planu ma na celu kontrolę zgodności realizowanych zadań z założeniami, utrzymywanie wyznaczonych kierunków wprowadzania zmian oraz umożliwienie ewentualnej korekty zaplanowanych działań.

System opiera się na zestawie wskaźników przypisanych do poszczególnych działań zawartych w Planie. Dane będą pozyskiwane z dostępnych systemów informacyjnych (m.in. OZPS oraz innych sprawozdań będących w posiadaniu jednostek), a także poprzez ankiety, wywiady i cykliczne spotkania z interesariuszami.

Monitoring będzie realizowany na dwóch poziomach: bieżącym (operacyjnym) – prowadzonym przez jednostki wdrażające działania (w tym MGOPS), oraz strategicznym – nadzorowanym przez Zespół ds. monitorowania i ewaluacji Planu, działający przy Gminie. Zespół ten będzie odpowiedzialny za analizę zebranych danych, opracowanie wniosków i rekomendacji, a także przygotowanie raportów z realizacji Planu. Wnioski z monitoringu będą prezentowane podczas spotkań konsultacyjnych z udziałem partnerów społecznych i przedstawicieli lokalnych instytucji, celem wspólnej oceny postępów i wyznaczenia dalszych kierunków działań.

W ramach monitoringu co 2 lata sporządzany będzie Raport z realizacji Planu, zawierający analizę postępów względem zakładanych wskaźników, identyfikację barier we wdrażaniu działań oraz rekomendacje modyfikacji.

Celem ewaluacji jest natomiast oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Ewaluacja będzie prowadzona w sposób systematyczny i partycypacyjny – z udziałem interesariuszy lokalnych (w tym przedstawicieli organizacji pozarządowych, mieszkańców, instytucji społecznych i edukacyjnych). Przewiduje się ewaluację cząstkową co 2 lata oraz ewaluację końcową na zakończenie okresu obowiązywania Planu. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów strategicznych oraz dostosowywaniu interwencji do zmieniających się warunków społecznych i potrzeb mieszkańców gminy Nowogród Bobrzański.

Tabela 5. Wskaźniki monitoringu

Obszar I. Rozwój lokalnych usług wspierających osoby starsze w ich środowisku zamieszkania		
Cel ogólny nr 1. Aktywizacja i podtrzymywanie samodzielności osób starszych		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Podtrzymanie aktywności społecznej i integracji osób starszych.	Liczba placówek wspierających aktywność seniorów, typu Dzienny Dom Pobytu, Klub Seniora itp.
		Liczba zorganizowanych zajęć/kursów itp.
		Liczba zajęć organizowanych przez placówki wspierające seniorów (m.in. Klub Seniora).
2.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych.	Liczba zrealizowanych kursów wspierających zwiększanie umiejętności cyfrowych osób starszych.
		Liczba osób objętych wsparciem w formie teleopieki.
		Liczba zrealizowanych działań informacyjnych na temat dostępnych usług i wsparcia dla seniorów.
Cel ogólny nr 2. Likwidacja barier społecznych i promowanie równości społecznej dla seniorów		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Poprawa dostępu do usług opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych.	Liczba osób korzystających z usług sąsiedzkich.
		Liczba zorganizowanych działań z zakresu profilaktyki zdrowia (bezpłatne badania, dni zdrowia, konsultacje ze specjalistami itp.).
		Liczba osób korzystających z bezpłatnych usług transportowych.
		Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych i informacyjnych z zakresu zdrowego stylu życia.
		Liczba zrealizowanych godzin w zakresie usług opiekuńczych.
		Liczba szkoleń/seminariów itp., w których uczestniczyła kadra świadcząca usługi opiekuńcze z terenu Gminy.

2.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz seniorów.	Liczba osób zaangażowanych w wolontariat na rzecz osób starszych.
		Liczba zorganizowanych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy seniorom.
3.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby seniorów.	Liczba zorganizowanych międzypokoleniowych zajęć integracyjnych.
Obszar II. Zwiększenie niezależności osób z niepełnosprawnościami poprzez rozwój usług aktywizujących i wspierających		
Cel ogólny nr 1. Zwiększenie aktywności społecznej i wsparcie w samodzielności osób z niepełnosprawnościami		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Wspieranie integracji osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną.	Liczba podjętych działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, we współpracy z sektorem pozarządowym.
		Liczba zorganizowanych akcji, wydarzeń i projektów integracyjnych.
		Liczba zorganizowanych zajęć sportowych/rekreacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.
2.	Rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Liczba formalnych partnerstw zawartych z lokalnymi szkołami i organizacjami.
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek reintegracji społeczno-zawodowej.
		Liczba zorganizowanych szkoleń zwiększających zakres wiedzy i umiejętności zawodowych osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba podjętych działań w celu zachęcenia pracodawców do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy przedsiębiorstw społecznych.
Cel ogólny nr 2. Eliminowanie barier i promocja równości społecznej dla osób z niepełnosprawnościami		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych oraz nowoczesnych form wsparcia.	Liczba osób korzystających z programów „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz „Opieka Wytchnieniowa”.
		Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów dla opiekunów osób z niepełnosprawnością.
		Liczba zrealizowanych kampanii zdrowotnych, warsztatów i programów profilaktycznych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.

		Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.
2.	Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej.
		Liczba zrealizowanych działań mających na celu dostosowanie miejsc rekreacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba działań inicjujących wprowadzenie usługi „door to door”.
		Liczba zorganizowanych działań informacyjnych i edukacyjnych zwiększających świadomość na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
3.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób zaangażowanych w wolontariat na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba zorganizowanych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy osobom z niepełnosprawnościami.
4.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.	Liczba spotkań dzieci i młodzieży z członkami i beneficjentami organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
Obszar III. Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin oraz dzieci w środowisku lokalnym		
Cel ogólny nr 1. Wzmocnienie działań na rzecz wspierania dziecka i rodziny, w tym rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zwiększenie kompetencji rodziców do pełnienia w odpowiedni i samodzielny sposób swojej roli w procesie wychowawczym dziecka.	Liczba organizowanych warsztatów dla rodziców z zakresu rozwijania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.
		Liczba zorganizowanych działań promujących dobre praktyki wychowawcze.
2.	Wsparcie psychologiczne dla rodzin w kryzysie.	Liczba godzin, w których członkowie rodzin będących w kryzysie mieli możliwość skorzystać z poradnictwa prawnego, psychologicznego, terapeutycznego itp.
3.	Zmniejszenie skali przemocy domowej poprzez poprawę dostępu do opieki środowiskowej, wsparcia psychologicznego oraz	Liczba osób doznających przemocy, objętych poradnictwem, interwencją kryzysową, pomocą medyczną.
		Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej/liczba kampanii, w których Gmina uczestniczyła.

	zintensyfikowane działania edukacyjne.	Liczba osób stosujących przemoc domową, biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych.
		Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.
		Liczba rozpoczętych/zakończonych procedur NK.
4.	Intensyfikacja i wzmocnienie działań na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej.	Liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych.

Cel ogólny nr 2. Tworzenie środowiska sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zapewnienie dostępu do dodatkowego wsparcia edukacyjnego oraz opiekuńczego dla dzieci, szczególnie tych zmagających się z różnego rodzaju trudnościami.	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
		Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach prowadzonych przez placówki wsparcia dziennego.
2.	Pomoc rodzinom w opiece nad dziećmi w wieku przedszkolnym i młodszym oraz umożliwienie rodzicom powrót na rynek pracy.	Liczba placówek typu żłobki, kluby dziecięce funkcjonujących na terenie Gminy.
3.	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, sprzyjających aktywności fizycznej i zdrowemu stylowi życia.	Liczba miejsc, w których realizowane są różnego rodzaju formy animacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
		Liczba zorganizowanych wydarzeń i aktywności.

Obszar IV. Rozwój środowiskowej opieki i wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego

Cel ogólny nr 1. Zwiększenie świadomości na temat zdrowego stylu życia i promocja zdrowia psychicznego

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Edukowanie społeczności lokalnej w zakresie zdrowego stylu życia oraz zdrowia psychicznego.	Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych prowadzonych na temat zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, zdrowia psychicznego itp.
		Liczba zorganizowanych programów edukacyjnych, warsztatów i wykładów.
		Liczba dystrybuowanych materiałów edukacyjnych.

2.	Wsparcie społeczności gminnej w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego.	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych wśród dzieci, młodzieży oraz rodziców.
		Liczba wprowadzonych programów zdrowia psychicznego.
Cel ogólny nr 2. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, szczególnie dla osób w kryzysie psychicznym		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Usprawnienie dostępności do usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba zrealizowanych usług zdrowotnych świadczonych na terenie Gminy.
		Liczba godzin, w których realizowane było wsparcie terapeutyczne i interwencyjne dla mieszkańców Gminy.
		Liczba działań podjętych na rzecz zdrowia psychicznego mieszkańców Gminy, we współpracy z sektorem pozarządowym.
2.	Włączenie społeczne osób chorujących psychicznie i w kryzysie psychicznym.	Liczba uczestników działań aktywizujących społecznie/zawodowo.
Obszar V. Ograniczanie zjawiska bezdomności poprzez rozwój działań reintegracyjnych i usług wspierających		
Cel ogólny nr 1. Działania zapobiegawcze względem ubóstwa oraz zapewnienie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zmniejszenie wskaźnika ubóstwa poprzez poprawę warunków życia mieszkańców Gminy.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej.
		Liczba działań mających na celu utworzenie mieszkań wspomaganych/treningowych na terenie Gminy.
2.	Zapewnienie sprawnej i natychmiastowej pomocy osobom zagrożonym bezdomnością.	Liczba osób w kryzysie bezdomności korzystających z różnych form schronienia.
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek wspierających osoby będąc w kryzysie ubóstwa lub bezdomności.
Cel ogólny nr 2. Szeroki zakres wsparcia osób w kryzysie bezdomności, umożliwiający powrót do samodzielności i uczestnictwa w życiu społecznym		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Wypracowanie kompleksowego modelu udzielania wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.	Liczba osób w kryzysie bezdomności, które skorzystały z pracy socjalnej oraz wsparcia terapeutycznego.
		Liczba osób objętych streetworkingiem.

Źródło: Opracowanie własne.

PODSUMOWANIE

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański na lata 2026-2030 stanowi początek zmian w zakresie tradycyjnie rozumianych usług społecznych na inicjatywy, które poprzez swoje indywidualne dostosowania oraz personalizację mogą w precyzyjny sposób zaspokoić potrzeby lokalnej społeczności. Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański opracowana na podstawie danych zastanych oraz wyników badania ankietowego, ukazuje ją jako spójnie działającą i otwartą na potrzeby swoich mieszkańców jednostkę administracyjną, co stanowi potencjał do wdrożenia na jej terenie idei deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Określone w Planie obszary, cele oraz działania wyznaczają podwaliny w kierunku rozwoju Gminy, natomiast przypisane do nich zadania stanowią zakres inicjatyw, których podjęcie umożliwi realizację niniejszego Planu. Wdrażanie oraz kontrolowanie tego procesu będzie możliwe dzięki precyzyjnie określonym wskaźnikom monitoringowym, a systematyczny monitoring zapewni możliwość adaptacji Planu do zmieniających się warunków społecznych.

Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański będzie kompleksowym i wieloaspektowym przedsięwzięciem, przez co wymaga skoordynowanych działań na różnych poziomach. Wdrożenie proponowanych działań przyczyni się do znaczącej poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia społeczności lokalnych oraz stworzenia warunków, które pozwolą na pełne uczestnictwo wszystkich obywateli w życiu społecznym, niezależnie od ich sytuacji życiowej. Plan ten jest fundamentem do dalszych działań i innowacji, mających na celu stale podnosić standardy życia i wsparcia w Gminie.

BIBLIOGRAFIA

---

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
2. Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie gminy Nowogród Bobrzański.
3. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych.
5. Raport o stanie gminy Nowogród Bobrzański za 2024 rok.
6. Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubuskiego na lata 2023-2026.
7. Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim za 2024 rok.
8. Strategia Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).
9. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.).

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024	8
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024 (w procentach)	8
Tabela 3. Saldo migracji w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024	9
Tabela 4. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie gminy Nowogród Bobrzański w 2024 roku [zł].....	36
Tabela 5. Wskaźniki monitoringu.....	38

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba osób zamieszkujących gminę Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024.....	7
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Nowogród Bobrzański w latach 2022-2024	7

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Nowogród Bobrzański na tle powiatu zielonogórskiego, województwa lubuskiego oraz całego kraju.....	6
Rysunek 2. Kluczowe obszary wsparcia	21